

навчальних досягненнях, особливо серед учнів із вразливих соціально-економічних груп. Проте Швеція зайняла унікальну позицію, залишивши початкові школи відкритими навіть під час піку пандемії, що викликало суперечки. Однак результати досліджень показали, що така стратегія дозволила уникнути навчальних втрат.

Країна базувала свій підхід на довірі до громадян та автономії державних установ. Конституція Швеції гарантує незалежність урядових агентств, що дозволило Агентству громадського здоров'я самостійно приймати рішення щодо організації роботи шкіл, без втручання уряду.

Успіх Швеції в забезпеченні стабільності навчальних досягнень базується на кількох важливих аспектах. По-перше, відкриті школи сприяли збереженню емоційної рівноваги учнів. Соціальні контакти з однолітками, постійна підтримка вчителів та збереження звичного розпорядку дня допомогли дітям уникнути ізоляції й тривожних станів, характерних для дистанційного навчання.

По-друге, рівний доступ до освіти став ключовим елементом стратегії. Збереження традиційного навчального процесу забезпечило учням із різним соціально-економічним статусом однакові умови для здобуття знань. Особливо це було важливо для вразливих груп, які в інших країнах часто зазнавали труднощів через відсутність цифрових ресурсів і недостатню підтримку з боку рідних.

Крім того, постійність навчального процесу дозволила уникнути стресу, пов'язаного з адаптацією до нових форм навчання. Відсутність різких змін сприяла збереженню мотивації учнів та запобігла появі навчальних втрат. Автономність шведських шкіл дозволила враховувати локальні потреби та адаптувати освітній процес до конкретних умов, що зробило його ефективним навіть під час кризи.

Відкриті школи також забезпечили важливу психосоціальну підтримку учнів, допомагаючи їм адаптуватися і зберігати мотивацію до навчання.

Феномен Швеції показує, що збереження відкритих шкіл навіть у складних умовах може стати запорукою стабільності навчальних досягнень. Стратегія, заснована на довірі, автономії та рівності, дозволила уникнути багатьох проблем, з якими зіткнулися інші країни. Досвід Швеції підкреслює важливість постійної присутності дітей у шкільному середовищі для їхнього загального розвитку та благополуччя і може бути врахованим під час розробки стратегій реагування та подолання навчальних втрат учнів початкової школи в Україні.

Механізми компенсації навчальних втрат учнів початкової школи

*О.М. Петрук,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України*

Вітчизняна система освіти нині зіштовхнулася зі складними викликами, зумовленими спочатку пандемією, а в подальшому – воєнним станом та постійною загрозою для безпеки учасників освітнього процесу. Науково-педагогічні працівники, педагоги вже не перший рік демонструють адаптивність до нових кризових умов та нестандартність методичних рішень задля забезпечення академічної стабільності учнів. Однак попри це констатуємо втрати у навчальних досягненнях здобувачів освіти загалом і молодших школярів зокрема.

Початкова школа як фундамент для подальшого навчання є ключовим етапом у формуванні основних знань, умінь, навичок та особистісного ставлення учнів до навчально-пізнавальної діяльності. Тому вкрай важливо забезпечити стабільність освітнього процесу та мінімізувати / компенсувати втрати в оволодінні молодшими школярами програмовим змістом задля забезпечення їхнього подальшого навчального поступу. Зусилля науково-педагогічної спільноти зосереджені на розробленні механізмів захисту освіти в кризових умовах та створенні адаптаційних освітніх практик, що сприятимуть відновленню знань і забезпеченню академічної стабільності в майбутньому.

Аналіз вітчизняного й зарубіжного досвіду, результати проведеного експериментального дослідження дали змогу узагальнити освітні практики, які мають допомогти надолужити втрати в навчанні, за такими напрямками:

- адаптація змісту та підходів до навчання (адаптація навчальних програм, диференційоване навчання, персоналізоване навчання, компенсаційне навчання, мікронавчання, розроблення додаткового навчального контенту з ключових навчальних тем, унаочнення складного навчального матеріалу / тем тощо);

- урізноманітнення форм роботи та залучення учнів (розроблення додаткового контенту з ключових навчальних тем, унаочнення складного навчального матеріалу / тем, індивідуальні або групові консультації / заняття, репетиторство / тьюторство, створення інтеграційних груп / класів, факультативи тощо),

- коригування навчального календаря (модифіковані навчальні календарі, другорічництво, навчання під час канікул / літні школи / пришкільні табори і под.).

Кожен із зазначених вище заходів мінімізації / компенсації навчальних втрат має свої переваги й недоліки. Вибір стратегії має відбуватися з урахуванням величини прогалин учнів у навчанні, ресурсів освітнього закладу (фінансових, технологічних, людських), соціально-економічних умов та стабільності в регіоні, моніторингу результативності та коригування / заміни стратегії. Слід зауважити, що доцільний вибір й успішна реалізація розглянутих вище заходів передбачають перегляд програм професійної підготовки педагогів та підвищення їхньої кваліфікації щодо технологій подолання навчальних втрат.